

*De mint hullám hullámba hajlik, olvad,
egymást segítve, egybe forrva-növe,
hűséges társak hozzám így hajoltak.*

*És magasodva kaptam új erőre,
immár nem csüggedek, hitem se torpan,
hullám emel, hullám sodor előre.*

*Jó társaimmal íme összeforrtam.
Nem éltem meddön, gát és szikla málik,
s mi lendülünk hullám hullámra sorban*

újra meg újra, mindig, mindhalálig.

A MATERIALISTA LÉTELMÉLET

Irta: MÓD ALADÁR (Budapest)

Ha körül nézünk tapasztalati világunkban első pillanatra a jelenségek kaotikus, minden pillanatban változó áradatában találjuk magunkat. Az egymás mellett és egymással ellentétesen, egymással összefüggő, egymásba átfonódó jelenségek e világában az első pillanatra három, bár egymással összefüggő, de mégis egymástól különböző, nagy terület: az élettelen (szervetlen) anyagi világ, az élő (organikus) világ és az emberi társadalom jelenség csoportjai különböztethetők meg. Megfigyelve e három nagy terület jelenségeit, első és futólagos megfigyeléseink alapján megállapítjuk, hogy a jelenségek világában, ha három egymástól különböző világról van is szó, az egyes területek egymást váltó jelenségei ugyanazon jelenségek ismétlődését és változását mutatják. A nappalra mindig éjszaka, az éjszakára nappal következnek. A hőmérsékleti változások, ha különböző ingadozások mellett is, de mindig egy meghatározott periódikus sémában ismétlődnek: tavaszra nyár, ős, tél és ismét tavasz és így tovább következnek. Változatlanak tűnik a föld hegy- és víz-rajza is. Ugyanazon hegyek rohanak az égnek, s ugyanúgy simulnak el lágyan hullámzó dombokban. A tengerek ugyanazon partok közt verődnek, s a folyók megszokott medrükben futnak a lapályok és a tengerek felé. Ha feltesszük, hogy ismerjük az égitestek mozgását, ott ismét ugyanazon periódikus változások szakadatlan ismétlődése áll előttünk. Tovább haladva, még megszűbbmenő ismereteket feltételezve, ha egy pillantást vetünk a mikrokozmosz világába, az anyagi elemek parányi részeinek, az atomoknak a belső szerkezetére, az elemi negatív (elektron) és pozitív (proton) elektromos töltések ugyanazon periódikus változásainak ismétlődését figyelhetjük meg. A mikrokozmosz ugyanazt igazolja, amit a makrokozmoszban megállapítottunk: a változások szakadatlan és látszólag ugyanazon ismétlődő folyamatát. Az élők világában változott keretek között ugyanazon változások ismétlődő folyamatát kell megállapítanunk. A növény és állatfajok hihetetlenül gazdag világában az egyedek szakadatlan váltakozása, cseréje közben is állandóan ugyanazon fajok megmaradását tapasztaljuk. Ugyanúgy az emberi társadalom változásainak a folyamatában. Egyetlen keresztmetszetben nézve az események, jelenségek folytonos ismétlődését állapítanánk meg.

Alig állapítottuk meg azonban ezen tapasztalati tények alapján, hogy az anyagi világ nem más, mint a különböző, ugyanazon jelensé-

gek szakadatlan és folytonos ismétlődése, midőn a jelenségek egy megszűbbmenő összefüggéseinek változására irányítva vizsgálódásunkat, csalódással kell megállapítanunk, hogy leszögezett véleményünk egészen téves. Az anyagi világ jelenségeiben nem állandóan ugyanazon ismétlődő jelenségekkel állunk szemben. Ezt a tényt legelőször a társadalmi változások egymásra következő jelenségeinél kell megállapítanunk. A társadalmi viszonyokat nem mindig a tőkés és a munkás viszonya ábrázolta. Ez a viszony csak az emberi társadalom történeti fejlődésének utolsó és igen rövid szakaszát jellemzi. Igen, de a szegény és gazdag küzdelme, a dolgozó és úr viszonya, az emberi gyűlölködés, uralomravágyás stb., állandó és mindig meglévő sajátága az emberi együttélésnek, az „emberi természetnek“, szól az ellenvetés. De csak egyetlen pillantás az emberiség messze visszamenő multjába és azonnal kiderül, hogy a szegény és gazdag, az úr és szolga viszonya egyáltalában nem változatlan, állandó és örök sajátága az emberi együttélésnek, nem változatlan emberi sajátág. Az emberiség életének egy sokkal nagyobb periódusában egyáltalában nem ismerte az úr és szolga fogalmát és e nagy periódus, az u. n. történelem előtti kor mellett (kb. pár százezer esztendő) szinte eltörpül az úr és szolga, a dolgozó és dolgoztató viszony változásának rövid 7—8 ezer esztendősi periódusa: az osztálytársadalom kora.

A jelenségek és a dolgok állandóságában és változatlanóságában való hitünk megrendültével tovább kutatva, s túl az emberiség történelmén, a földtörténeti távlatok összefüggő jelenségeire irányítva vizsgálódásunkat, meg kell állapítanunk, hogy a föld mai víz- és hegyrajza, valamint növény és állatvilága sem változatlan. Mind mélyebbre hatolva a multba egy egész más világot látunk magunk előtt. Látnunk kell, hogy a tengerpartok eltolódnak, a hegyek és vidékek nőnek és elsüllyednek, változnak a hideg és meleg égővek határai, átalakul a növényi és állati világ. Attérve a fizika, a kémia területére a rádióaktivitás az anyagi elemek természetes átalakulásának a folyamatával ejt esodálatba, s a maradandóság utolsó alapköveit, az anyagi elemeket látjuk átalakulni.

Ezen újabb megismerésünk alapján most már megváltoztatjuk az első pillanatot benyomásaira alapított felfogásunkat az ugyanazon változások ismétlődéséről, és kétségtelen tényként állapítjuk meg, hogy az anyagi világ jelenségei állandóan új és változó formában jelennek meg előttünk. Az anyagi világ soha sem ugyanaz, mindig új és minden pontjában más és más: különböző. Ez első pillanatra ismét kétségen felül álló megállapításunkkal szemben azonban ismét csak kételkedés, a kérdések tömege merül fel. Vajjon nem hamarkodtuk-e el második megállapításunkat is? A szakadatlan és folyton változó jelenségek folyamatában is a jelenségkomplexumok egészen meghatározott és sajátosan összefüggő sort alkotnak. A változások egyáltalában nem anarchikus, egymástól független, hanem egymással mindenben összefüggő változások. A fajok lépésről lépésre, organikus alkatukban, meghatározott irányban és formában alakulnak át. A társadalmi átalakulásnál az új társadalmi forma a meglévő elemek változott összefüggésében jelenik meg. A megsemmisülőben egyúttal meg van a megmaradó és a megmaradó már magában bírja az új változás, a megsemmisülés csiráját. Mindennemű változás egyúttal megmaradás is. Vajjon hol itt az igazság? Állandó változásban, vagy folytonos megmaradásban kell-e látnunk az anyagi világ lényegét?

A különböző korok és különböző irányok különböző feleletet adtak erre a kérdésre. A két álláspont merev vagy-vagy szembe állítása

alapján adott igen vagy nem azonban egyik oldalról sem foglalja magában a valóságot. E kérdésre a klasszikus, a formális logika alapján képtelenek vagyunk a valóságot magában foglaló választ adni. Az anyagi világ jelenségeiben a megmaradás a változásban, a változás a megmaradásban valósul meg. Az anyagi világ ugyanakkor amikor azonos önmagával, egyuttal különböző is. Az anyagi ily megjelenésével a formális logika, amely szerint egy dolog vagy azonos önmagával vagy nem, de egyszerre nem lehet azonos is meg nem is, azaz különböző, már nem tud mit kezdeni. A válaszunak az igent és nemet egyszerre kell magában foglalnia. E ponton el kell hagynunk a formális gondolkodás területét, új gondolkodás módra van szükségünk, saját változatlan érvényűnek vélt gondolkozási rendszerünket kell átalkítanunk, rugalmassá és változóvá tennünk.

A gondolkozásnak ez új formáját Hegel filozófiájában találjuk meg. E gondolkodás alapján a tagadás állítást, az állítás tagadást foglal magában. Az igen egyszer mind a nemet, a nem az igent is magában bírja. Az egység egyuttal sokszerűség, a sokszerűség azonban egység. Az azonos különböző, ellentétes is egyuttal és az ellentétes, a különböző azonos. E gondolkodás nem ismer merev ellentéteket. Az egymásba átmenő ellentétek egységet alkotnak és az egység ismét ellentétekre esik szét. A klasszikus logika merev rendszerével szemben, ahol minden fogalomnak, tárgynak, dolognak megvan a maga változatlan meghatározott helye, ahol egy tárgy vagy jelenség nem lehet egyszer mind azonos is meg nem is önmagával, a vagy igen vagy nem merev ellentétén felépülő gondolkozással szemben a gondolkodás ez új formája felfordult és megbolondult, önmagával ellentmondó világ, ahol a „józan“ gondolkodás számára elvész a biztos talaj, minden inog, mozog és nincs egyetlen pont, melyre, mint biztosra építeni lehetne. A „józan“ világnak ez a teljes rombadőlte azonban csak a klasszikus gondolkodás számára káotikus, a dialektikus gondolkodás éppen ebben az önmagában való ellentmondásban, ellentétes azonosságban történő szakadatlan változásban látja meg a világ abszolút változatlan lényegét.

A gondolkodásnak e geniális módszere azonban Hegelnél még a spekulatív filozófia eszköze volt, amely egy nagyszerű, de levegőbe épített épületben valósult meg, s így még önmagával szemben is a fejetetején állott. Hegel az eszméből, az ideából kiindulva az anyagot, csak mint a szellemnek ellentétes megvalósulását tekintette, melyen keresztül az emberi szellem öntudatra ébredésében, önmagára ismerésében egybeesik az anyag és a szellem ugyanakkor, amikor azonos létben elválaszthatatlanul ellentétesen taszítja önmagát. Hegel korának legnagyobb szerű alkotását teremtette meg filozófiájában. Egyetlen, ellentétes összefüggésben egységes képét adta világunknak. E módszer, módszerében halhatatlan mű azonban, mint mondtuk légvár volt. A tapasztalat útján haladó természettudományi kutatás Hegel absztrakt, elvont tételek összefüggésében felépített világában majd félszázadra teljesen kiábrándult és elfordult a filozófiától. Hegel ideális, eszmei kiindulása spekulatív természetfilozófiája egyetlen lépéssel sem vitte előre a természettudományokat. Tétélei az erőről, az anyagról, az életről stb. teljesen használhatatlanok és értelmetlenek a természettudományok számára. A hegeli természetfilozófia e fiaskója révén teljes szakadás állt be a természettudományok és a filozófia között. Míg azelőtt a természetkutatás a filozófiával járt együtt, a hegeli természetfilozófia, mint spekulatív fantazmagória megbocsáthatatlanul kompromittálta a filozófiát minden szakképzett természettudós előtt.

A természetkutatás a tapasztalati világ egy-egy zárt, sajátos területén külön-külön elsáncolva magát, hordta össze az anyagot a modern természettudományok nagyszerű épülete számára. Ugyanakkor a filozófia elszakadva a reáltudományoktól, az életereitől szakadt el és „vissza Kanthoz” jelszó alatt az epigonok elefántcsonttoronyává lett, az élettől mind távolesőbb üres spekulációvá száradt.

A tudományokban végbemenő szétesési folyamat csak párhuzamos megjelenése a társadalom gazdasági és politikai fejlődésének. A 19. század második felében, a polgári forradalom lezajlása után gyors ütemben indul meg a gazdaság területén az ipari fejlődés. A polgári forradalom jelszavai: szabadság, testvériség, egyenlőség, az emberiség felszabeditása és testvéri egyesülése már rég muzeumi régiségek. A szabadabbá tett árutermelés társadalmában kiki siet adni-venni, bekapcsolódni az áruterelés, az árucseré nagy vérkeringésébe. Megindul a nagy átalakulási folyamat, a tőke felhalmozódásnak, a nagy tőke kialakulásának, a széles tömegek kiszajátításának és proletárizálásának a folyamata. E folyamat a nagyipari tőkeérdekeltségek kialakulásán át torkol a monopól kapitalizmus, az imperiálizmus korszakába. Az egyes tőkés csoportok a profitért való versenyekben, egymástól látszólag teljesen függetlenül, saját külön önálló érdekeik, profitjuk irányába törtetve a gazdaság, a technika és a társadalom mind szisztematikusabb átépítését hajtják végre. A kör azonban mind zártabb, a piac világpiaccá s a profitért való verseny a legnagyobbak versengése között egyes hatalmas tőkeérdekeltségek világaluralomért való küzdelmévé lesz. A szétesés, az egymás ellen való kiküszöbölhetetlen küzdelem a társadalom mind szorosabb összefüggését, az egyes csoportok mind élesebb feszültsége a profitért való küzdelemben egyúttal az egész feszültségi formának a mind szélesebb és mélyebb egységét hozza felszínre. A különböző termelési ágak, országrészek, államok, világrészek mind szorosabb összefüggése a tőkés hatalmi csoportok mind élesebb feszültségében bontakozik ki. E gazdasági és társadalmi átalakulás egyúttal a tudományok teljes átalakulása is. A modern nagyüzemű gépipari termelés kifejlődése egyúttal a tudományok teljes átalakulása is. A modern nagyüzemű gépipari termelés kifejlődése egyúttal a modern természettudományok nagyszerű kibontakozása is. E kibontakozás az egyes tudományágak problémáinak a fokozatos felvetésében és megoldásaiban jelentkezik, a problematikus kérdések belső ellentéteinek a kifejlődésében, megoldásában és mind magassabbfokú visszatérésében, tehát sajátos belső átalakulásban, e sajátos belső átalakulást azonban szükségképpen kényszeríti ki, motorikusan dobja előre a társadalom gazdasági fejlődésének az iránya. És a természettudományok területén ugyanazt az ellentétes összefüggésben való belső átalakulást látjuk, mint a társadalomban: az egyes tudományágak mind nagyobb arányú specializálódását és a specializálódásban egyúttal a mind szorosabb összefüggés kibontakozását. Ahogy a mind nagyobb mérvű tőkekonzentráció folyamatában az egyes csoportok mind szélesebb felületen és mind élesebb összeütközésekben találják egymással szemben magukat, úgy a tudományok területén az egyes tudományágak az anyagi világ egyes speciális területének mind mélyebb és részletesebb megismerésében mind szélesebb felületen ütköznek a szomszédos háttértudományok területére. Az egyes tudományágak sajátos belső problémáinak, kérdéseinek megoldása e tudományokat mind ellenállhatatlanabb kényszerrel készíteti a szomszédos területekre való betörésre. A matematika, a mechanika, a fizika, a kémia, a biológia, valamint ezek

egyes speciális részei is, önálló területeik kidolgozásában mindinkább elvesztik önállóságukat. A speciális kérdések fokozatos megoldása mind döntőbb szükségszerűséggel kényszeríti ki az anyagi világ egyetemes és egymásba átmenő, feldarabolhatatlan egységének a gondolatát.

Az egyes tudományok részletkérdésekbe menő analitikus kutatása a szintézis kikerülhetetlen szükségszerűségébe torkol, abba a szintézisbe, ami már filozófia. A természettudomány így a filozófia tagadásában eljut a filozófiához. A szintézist azonban minden tudományág a saját képére akarja megformálni, csak úgy, mintahogy az egyes nagyhatalmi csoportok külön-külön a saját viláгурalmuk beteljesedésében látják az ellentétek megoldását. Amint a tőkés, a polgári társadalom gazdasági és politikai fejlődésében, a kétirányú ellentétek (imperialista és osztályellentétek) feszültségének a fokozásában termeli ki általános válságát és megsemmisülését, ugyanúgy a tudományok területén is: a tudomány egyes speciális ágait kétirányú összeütközés kényszeríti vissza a filozófiához. Egyrészt, a részletkérdések megoldásában is mind kikerülhetetlenebb kényszerrel fellépő szintézis szükségszerűsége. Másrészt, az egyes tudományágak fejlődésükben az egész rendszerüket átfogó ismeretanyag teljes felfordulásához érnek és a régi értékek teljes megsemmisülése kikerülhetetlen kényszerrel készíti őket magának a megismerés kérdésének a felvetéséhez. A belső és külső, a mennyiségi és minőségi ellentétek feloldhatatlanul fokozódó feszültségébe jutunk. A polgárságot, ez egyetemes válságnak a teljes rendszeren belül, polgári léte, a tőkés osztályuralom megmaradása mellett való megoldásának a kényszerű törekvése a gazdasági és politikai életben a polgári társadalom polgári tagadásának, a fasiszta diktaturának, a tudományokban a tudomány tagadásának, a miszticizmusnak a zsákutcájába juttatja. Mindkét tagadás szükségszerűen csak a rendszer formális részének a formai tagadása, a lényeges tartalmának, a belső ellentétek feszültségének a hatványozott fokozódása. A válság megoldása mindkét oldalon ugyanaz: a belső ellentmondásoknak, a problémáknak kényszerű eltussolása és meghamisítása. Ezután azonban a feloldhatatlan merev ellenmondások tömegeibe jutunk. Amint nincs kiút a polgári társadalom számára az imperializmusból, úgy nincs megoldás a polgári tudományok merev ellentmondásai számára sem e polgári tudomány keretein belül. A polgári társadalom úgy termelésében, mint tudományában csak a szintézis kényszerű szükségszerűségét teremti meg, magát a szintézist megteremteni, termelésben a tervszerű egységes gazdálkodást, tudományban az egységes világképet, már képtelen. Számára feloldhatatlan és kiküszöbölhetetlen merev ellentétekben jelenik meg a világ, feldarabolva és áthidalhatatlanul felszakadozva.

A 20. század polgári társadalma számára az elindulás nyugodt önbizalma, a biztos kalkulációban való reális hit, az exakt tapasztalati kutatásba vetett bizalom semmivé foszlik. Imperialista háborúk, válságok, forradalmak rázzák meg a polgári társadalom épületét és válságok és forradalmi átalakulás rázza meg a tudomány épületét is. Az utolsó 30 esztendő természettudományi kutatása egymásután forgatta fel az egyes tudományágak legalapvetőbbnek és megoldhatatlanul hitt alapbeteleit is. Természettudósok, akik a természettudomány nagy épülete befejezésének előestélyén hitték magukat másnap alapjaiban látták meginogni az egész épületet. Rájöttek, hogy alapjaiban kell újra átvizsgálni mindent. E folyamat eredményeképpen egy új világ tárult fel a kutatók előtt, mely a régihez viszonyítva ugyanazt a felfordulást mutatta, mint a hégei dialektika a formális logikával szemben.

A folyamat csúcspontját, minden észszerűnek teljes és végső felfordulását az einsteini relativitás elmélete jelentette. Ez elmélettel a maradandóság és változatlanóság, az azonosság utolsó pontja tűnt el a világból. A tér és idő veszítette el abszolút és minden irányban azonos és független jellegét. A világnak e teljes felfordulása, mint mondtuk magukban a természettudományokban veti fel az emberi megismerés, az ismeretelmélet kérdését. Míg e nagyszerű fejlődés elindulásában, a filozófiától való teljes elzárkózásban a természettudósok mintegy hivatásszerűen „materialisták” voltak, addig a régi világ e teljes felfordultában, a filozófiához való visszatérésükben a „materializmus” mint a legmegvetettebb, teljesen tarthatatlan és tudománytalan felfogás tűnik fel előttük. És e fordulat, a tudományok legmateriálisabb részének, a természettudományoknak a materializmustól való elfordulása teljesen szükségszerű. A múlt század természettudósainak a materializmusa ugyanis ténylegesen a materializmus legszelejtesebb formájának, a francia és angol materializmus merev és élettelen mechanikus materializmusának népszerű és sekélyes folytatása volt. A materializmus e tudománytalan formája megfelelehetett a természettudományok fejletlen és kezdetleges periódusában, a modern természettudományoknak a múlt század természettudományos felfogását minden pontban felforgató és tagadó nagyszerű eredményeivel szemben azonban már egészen korlátozott és tarthatatlan.

A modern természettudományok kibontakozása először a réginek minden ponton való teljes szétrombolásában nyilvánult meg. A felfedezések sora: a röntgensugár, a rádióaktivitás, az elektromágneses fényelmélet, az atomelméletek, a relativitás, a kvantumelmélet, a merev anyagi tömeget feloldó hullámelmélet, melyfel maga az „anyag” látszik eltűnni a világból, Lórentz, Planck, Einstein, Rutherford, Bohr, Broglie, Schrödinger munkássága esupa megsemmisítő pörölycsapás a múlt mechanikus, „materiális” világszemléletével szemben. A felületes szemlélő számára a fizikai világ e teljes felfordulásában, állandó forrongásában, ahol újabb felfedezések máról-holnapra fejetetejére állíthatják mindazt, amit eddig szentnek és megdönthetetlennek tartottunk teljes képtelenség a fizikai világ egy egységes és végleges felfogására gondolni. Ugyanakkor azonban e hatalmas átalakulást mélyebb gyökereiben szemlélő előtt konvergensen futnak az eredmények egy új és nagyszerű, eddig soha nem álmódott perspektivákat feltáró szintézis felé. Ugyanaz a felfordulás a biológiában, a vitalisták és a darvini elméletet mechanikus vonásaitól felszabadító és mélyebben megalapozó tudósok között. A társadalom és a szellemtudományok meg éppen a teljes anarkia és káosz képét mutatják. Az egész világ az egymásnak ellentmondó tendenciák végsőkig feszült küzdelmében jelenik meg. Minden ponton a szintézis, az egység kikerülhetetlen szükségszerűsége, ugyanakkor azonban ép e szintézis látszik a legelérhetetlenebb és legképtelenebb lehetetlenségnek. Vajjon valóban elérhetetlen ez a szintézis?

A kiküszöbölhetetlen belső ellentétekben egymásnak feszülő feszültségi forma (ellentétes egység) szükségszerűen termeli ki egész ellentétes létét, a megsemmisítésben feloldódó tagadását. A szintézis az ellentétes forma, a minden ellentétes tendencia egyetemes tagadásában jelenik meg. A tökéletes termelés a kézműipari termelés megsemmisítésében megsemmisíti a tömegek szétszórt magántulajdonát, s a nagyüzemi gépipari termelés társadalmi használatu termelőszközeivel szemben a nincstelenné tett, az egész rendszer megsemmisítésére kényszerített tömegeket állítja. A tökéletes társadalom tehát ugyanakkor, amikor

saját megmaradása irányában törekszik egyuttal léte megsemmisítőjét termeli ki. A kitermelt osztály a tőkés termelési rendszer megsemmisítésében a szocializmus osztályellentétek nélküli, egységes szintézisét hívja életre. A társadalom belső ellentéteit a szocializmusban kiküszöbölő osztály egyuttal ideológiájában is kitermeli azt a képletet, mely egyetlen egységes szintézisben fogja egybe az emberi megismerés, a tudományok egész rendszerét.

Ugyanakkor amikor a természettudományok elzárkózva a saját „önálló” területükön a filozófia tagadásában egy sekélyes és tudománytalan „materializmus” áldozatává lettek, a filozófia pedig a természettudományoktól való elszakadással száradt üres spekulációvá, a negyedik rend filozófiájának megteremtői (Marx és Engels) felismerve a hegeli dialektika hallatlan jelentőségét, a dialektikus materializmus elméletének a megteremtésével „a fejről a talpára” állították a dialektikát. Amióta az ember tudományos formában először vetette fel a lét, az anyagi világ és a tudat összefüggésének kérdését, e kérdésre adott válaszában két ellentétes szélső pólus között mozgott: 1. az idealizmus között, mely szerint a tudat, az eszme határozza meg a létet és 2. a materializmus között, mely szerint az anyagi lét határozza meg a tudatot. A történelem folyamán egymással ellentétes küzdelemben fut végig e két világfelfogás. Az újkori materializmus a francia és angol materializmusban bontakozik ki, e materializmus azonban mechanikus, merev és élettelen, a Galilei, Newton, Kepler, Kopernikus által kidolgozott mechanikus világméretű alapszik. E felfogás az embert és természetesen az egész növényi és állati világot is pusztán a mechanika törvénye alapján megmagyarázható géprendszernek fogta fel. Ez alapon az anyagi világ mélyebb megértése, különösképpen pedig a fejlődés tényének megmagyarázása teljes lehetetlenség. E materializmusnak a mélyebb kritika és a fejlődő természettudományok előtt vallott csődjében, e „materializmus” tagadásában bontakozott ki és ivelt utolszor fejlődése legmagasabb pontjáig az idealizmus a német idealizmusban, Kanton keresztül Hegelig. A dialektikus materializmus tagadása mind a két pólusnak (és egyuttal igenlése is). E kettős tagadásban, (amikor megtagadva a hegeli filozófia idealizmusát, igenli a materializmust, ellenben ugyanakkor a gondolkozása formájává téve a dialektikát, tagadja) megszabadul a materializmus élettelen és merev formájának bilincseitől, a tagadás tagadásában megteremti a két ellentétes pólus ellentétektől feloldott szintézisét, a materiális dialektikát, a mechanikus, az „ideális materializmus”-sal szemben a materiális, a dialektikus materializmust. Az anyagi világ ellentétek összefüggésének szakadatlan változásában jelenik meg s a dialektikus materializmus azonosan, mint anyagot, ami az ellentétek összefüggésének a szakadatlan változásában jelenik meg, szemléli ez anyagi világot, ezzel azonban saját magát szabadítja meg belső ellentététől azaz önmagát a megismerés abszolút formájává teszi.

A HÁBORU VASSAL TÁPLÁLKOZIK: „A német vasfogyasztás 1932-ben összesen 3.8 millió tonna volt; 1933-ban felemelkedett 6.7 millió tonnára. A nyersacéltermelés 1934 márciusában 920.000 tonnára emelkedett az 1934 februári 823.000 s a múlt év márciusi 589.000 tonnával szemben. Vasércből februárban 335.346, márciusban viszont 498.386 tonnát bányásztak. A serét bevétel januárban 12.500, februárban 40.840, márciusban pedig 50.659 tonnát tett ki.” (Az Institut für Konjunkturforschung hivatalosan közölt adataiból.)